

Aan MINDEF
Van DGB
Afgestemd met HDFC, CIO, DCO, DJZ, CDS, BZ
In afschrift aan STASDEF

TER BESLISSING

Datum
21 maart 2025

Onze referentie
MINDEF20250011450

Opgesteld door
Sr Beleidsmdw K&I-DSK

@mindef.nl

Aantal bijlagen
1

Nota

Beantwoording Kamervragen over de (dreigende) afhankelijkheid van de Nederlandse krijgsmacht van Starlink

Aanleiding

Op 4 maart hebben de leden Boswijk (CDA), Van der Wal (VVD), Van der Werf (D66), Nordkamp (GL/PvdA), Dassen (Volt) en Olger van Dijk (NSC) schriftelijke vragen gesteld aan de minister van Defensie en de minister van Buitenlandse Zaken over de (dreigende) afhankelijkheid van de Nederlandse krijgsmacht van Starlink, mede naar aanleiding van het artikel van BNR "Nederlandse Defensie blijft samenwerken met Starlink van Elon Musk - risicovol".

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met het, mede namens de minister van Buitenlandse Zaken, verzenden van de bijgevoegde beantwoording van de schriftelijke vragen over de (dreigende) afhankelijkheid van de Nederlandse krijgsmacht van Starlink naar de Kamer.

Kernpunten

- In beantwoording van de vragen naar aanleiding van het artikel op 27 februari van BNR "Nederlandse Defensie blijft samenwerken met Starlink van Elon Musk - risicovol", wordt aangegeven dat Defensie niet afhankelijk is van Starlink en dat Defensie terug kan vallen op alternatieve communicatiemiddelen.
- Defensie onderschrijft het belang om niet volledig afhankelijk te zijn van één partij. Dit wordt geborgd door: diensten te spreiden, NAVO en EU ontwikkelingen te steunen en ten slotte in te zetten op (Nederlandse) ontwikkelingen die bijdragen aan vergrootte open strategische autonomie.

Toelichting

Financiële overwegingen

Er zijn geen financiële consequenties.

Juridische overwegingen

Er zijn geen juridische consequenties

Communicatie

Er wordt geen communicatie voorzien.

Overwegingen Beleid/Overwegingen Uitvoering

In de komende periode zet Defensie zich in om verdere uitvoering te geven aan de Defensie Ruimte Agenda, de Lange-termijn Ruimtevaartagenda en het ruimtedomein als prioritair NLD gebied. Deze bepalen onze 'routekaart' naar een toekomstbestendige krijgsmacht waar het ruimtedomein een integraal onderdeel van uitmaakt.

Met de DN22 en D24 investeert Defensie in eigen operationele satellietcapaciteit. Met de A-brief 'Project Opbouw Operationele Satelliet Capaciteit' (Kamerstuk 27 830, nr. 405) en de Kamerbrief 'Benutten van technologische ontwikkelingen voor eigen satellietcapaciteit' (Kamerstuk 36 410) is de

Datum

21 maart 2025

Onze referentie

MINDEF20250011450

Kamer daarover geïnformeerd. In al deze ontwikkelingen wordt rekening gehouden met risicoverdeling, (on-)afhankelijkheid en strategische samenwerking.

Informatie die niet openbaar wordt gemaakt

Persoonsgegevens van de steller en de ondertekenaar worden gelakt vanwege bescherming van de persoonlijke werksfeer.

DE DIRECTEUR-GENERAAL BELEID

